

Landskap: Småland Upptecknat av: Iren Rydstrand
 Härad: Östra Adress: Brodalen
 Socken: Korsberga Berättat av: Karl Rydstrand
 Uppteckningsår: 1946 Född år 1873 i Bro, Bohuslän

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Historien om Per Stålvannan. s. 1-6.
(Krigare som blev adlad)

Historier om Per Stålhammar.

Per Stålhammar var ha varit en kungligt
krigare, som levde på Koor-Lahel och bodde
på stället Heliuok som ligger i Bets
Kontors socken. Han var av en mycket
färdig släkt, han hade en yngre bror
han hette Stålhammar. Sedan som ganska
mycket kom Per Stålhammar ut som krigare
i den svenska kriget. I det militära
kriget sålde han med kriget sin tysk-
land. Här utmärkte han sig och blev där-
för löjtnant. Sedan han kommit
hem och kom med i Karl X Gustafs
krig, blev han av kungen utnämnd till
admiral, han hade gjort kungen en del
gärningar, så att han blivit beaktad med
honor. Han blev samtidigt även adlad

2

ACC. N:R M. 10498: 2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och fick då namnet Skälhammar, och
det sade att kungen hade "Skäl på ham-
mar".

Han tjänade sedan ¹⁶⁹⁰-talen som kornet
för "Smålands regemente", och denna tjänst
innehade han till han fyllet 80 år. När
han slutade, hade han tjänat som överste
under fyra krigar.

Om honom berättas det en hel del i
historier.

En gång hade Skälhammar blivit upp-
satt regemente i en krig. Det var
Karl XI. När så kungen ingick i kriget,
sann han en soldat som hade mycket då-
lig hälsa och i kriget blev en ganska del
skadad. Kungen blev mycket uppsatt
över detta, och sade översten i kriget
att ganska rätta till krigshälsan.

Håthammars sig men kunde ju inte ordra något bättre för soldaten. Då tog kungen på annat sätt reda på, hur det förhöll sig med soldaten, och lön fick då reda på att denna uprustats av en färlig änkas som ju inte hade nåt till bättre. Det var s. o. ä. arvet Håthammars, som hjälpt honom med att anskaffa hästen.

Men kungen fick inte detta, red han snart ut till orontens gård och had skogen om färligens till beställningen. Det sägs äro att kungen sedan skänkte den färliga änkans en ny uprustning åt soldaten.

Det sägs äro att Karl XI en gång besökte Per Håthammars uti på Hultsvik. Han var då mycket illvilligt, så att ingen skulle känna igen honom.

ACC. N:R M. 10498:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14.
Han kom in och frågade om han kunde få mat. "Ja" svarade översten, "om Herren vill håller vi god mat och ett "griss-glass". Men när kungen ätit liket av detta, gick han sin väg. Sedan skänkte han översten en av sina gårdar, så att denna skulle få råd att skaffa ordentlig mat.

En annan gång kom Karl II också på besök hos Mr. Sahlmann. Översten var då sysselsatt med tröskningens arbete och håll just på att låsa bort säckarna från lagn, då kungen kom. Översten förtog nämligen själ i gardens skåtsel, ty han hade ej råd att låta drängar. Eftersom han nu var arbetsled, kände ej kungen igen honom, så kom han. Han frågade om översten var

hemma.

"Hälkammars, det är jag det! svarade
jungen utan att vända sig om. Han
sag således ifrån att det var kungen, som
frågade.

Kungen blev så besvört, att han
vände om och bad kungens egen. Men
någon tid efteråt kom meddelande
till Hälkammars, att kungen
skänkt honom äran tusen gård.
Detta fick att han skulle ha råd
med två drängar, så att han skulle
slippa att arbeta själv och så fö-
smunna kungstränsten.

När Per Hälkammars sag avked up
jungen, så kallade han yllrat till
honom ungefär följande ord:

"Ditt namn, overste Per, skall gå till

6.

ACC. N:R M. 10498:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

härifrån lika mycket som Segregren i
Land och Landborna, och om det i
Sveriges Land alljämt uppräknas sådana
män som du så skan det, såd. frugget
i alla skiften, har äv tidernas välla.